

VDVACCOUNTANTS.BE
ACCOUNTANTS - BELASTINGCONSULENTEN

Tomt 4, 9520 Vlierzele / Voskenslaan 127, 9000 Gent
T 053 77 66 66 F 053 77 66 60 M 0486 17 47 57
www.vdvaccountants.be devloo@vdvaccountants.be
BTW BE 0471 998 832 KBC 734-0121220-76

**DE FISCALE ASPECTEN VAN DE
DEMATERIALIZATIE VAN EFFECTEN AAN
TOONDER**

Inhoud

1. Inleiding	p3
2. Geleidelijke afschaffing van effecten aan toonder.....	p4
3. Effecten op naam en gedematerialiseerde effecten.....	p6
4. Fiscale aandachtspunten.....	p7
5. Fiscale risico's voortvloeiende uit de omzetting van effecten aan toonder	p13
6. Besluit.....	p14

1. Inleiding

Momenteel kunnen effecten uitgegeven worden onder de vorm van effecten op naam, effecten aan toonder of gedematerialiseerde effecten.

Zoals bekend zullen de meeste effecten aan toonder geen lang leven meer beschoren zijn. De Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder voorziet immers in een geleidelijke vervanging en afschaffing van deze toondereffecten door effecten op naam of gedematerialiseerde effecten.

Vernoemde wet bevat echter geen fiscale bepalingen. Evenwel ligt het beëindigen van een aantal fiscale misbruiken, dewelke hun oorsprong vinden in de anonimiteit van de effecten aan toonder, mee aan de basis van deze wet.

In deze paper wordt er derhalve dan ook naar getracht, naast een korte schets van de wettelijke aspecten, de mogelijke fiscale gevolgen hieromtrent weer te geven. De vennootschapsrechtelijke aspecten betreffende de afschaffing van deze effecten zullen evenwel niet nader toegelicht worden.

2. Geleidelijke afschaffing van effecten aan toonder

De Wet van 14 december 2005 (BS 23 december 2005) voorziet in een geleidelijke afschaffing (fases) van alle effecten aan toonder. Deze afschaffing beoogt :

- het ontnemen van de mogelijkheid om nieuwe effecten aan toonder uit te geven
- de omzetting in gedematerialiseerde effecten of effecten op naam
- de regeling inzake de effecten die na verloop van de bepaalde periode door niemand werden omgezet en derhalve nog in papieren vorm bestaan .

Deze wet is van toepassing op alle effecten aan toonder uitgegeven door een Belgische emittent :

- De aandelen, winstbewijzen, obligaties, warrants en certificaten uitgegeven door vennootschappen naar Belgisch recht, ook al worden de effecten uitgegeven op een primaire markt in het buitenland. Het gaat in principe om alle vennootschappen naar Belgisch recht. (In de praktijk gaat het natuurlijk alleen om die vennootschapstypes die daadwerkelijk effecten aan toonder kunnen uitgeven).
- De effecten van schulden van de openbare sector, zoals lineaire obligaties, staatsbons en schatkistcertificaten.
- Alle andere effecten (restcategorie), uitgegeven door een persoon die onder Belgisch recht ressorteert en die een financiële schuldvordering op de emittent belichamen. Volgens de Memorie van Toelichting betreffende deze wet gaat het hier over ondermeer vastgoedcertificaten kasbons uitgegeven door kredietinstellingen, obligaties of thesauriebewijzen uitgegeven door VZW's, ...

De wet vat dus enkel effecten met een Belgische oorsprong. Indien de obligaties of de effecten van de restcategorie uitsluitend in het buitenland worden uitgegeven, dan kunnen deze effecten in de vorm van effecten aan toonder blijven bestaan. Evenwel mogen zij vanaf 1 januari 2008 niet meer feitelijk worden afgeleverd in België.

De wet is evenwel niet van toepassing op:

- Handelseffecten (wisselbrieven, orderbriefjes, cheques,...).
- Obligaties aan toonder die uitsluitend in het buitenland worden uitgegeven of die beheerst worden door buitenlands recht.
- Andere effecten die uitsluitend in het buitenland worden uitgegeven of die beheerst worden door buitenlands recht en die een financiële schuldvordering op de emittent belichamen

De afschaffing van effecten aan toonder gebeurt in fases, m.n.

- de voorbereidende fase, dewelke zich situeert tussen de datum van de eerste publicatie van de Wet in het Belgisch staatsblad, m.n. 23 december 2005 en 31 december 2007
- de eerste fase : geen creatie van nieuwe effecten aan toonder vanaf 2008, geen fysieke aflevering van effecten aan toonder geboekt op een effectenrekening en van rechtswege omzetting van bepaalde effecten aan toonder in gedematerialiseerde effecten
- de tweede fase : overgangperiode voor vrijwillige omzetting (scharniermomenten hierbij zijn 31 december 2012 en 31 december 2013)
- de derde fase : omzetting van rechtswege in gedematerialiseerde effecten
- de vierde fase : verkoop van niet omgezette effecten vanaf 01 januari 2005

De specifieke modaliteiten verbonden aan de diverse fases kunnen schematisch als volgt weergegeven worden :

	Beursgenoteerde vennootschappen	Niet – beursgenoteerde vennootschappen
23/12/2005	Publicatie Wet 14/12/2005 (BS 23/12/2005)	
31/12/2007	Aanpassing statuten Keuze en publicatie van erkende instellingen	
01/01/2008	Einde van fysieke levering effecten Omzetting van rechtswege indien gedeponereerd	Einde van fysieke levering effecten
31/12/2012^(*)	Van rechtswege omzetting van titels uitgegeven na 23/12/2005 Schorsing van de aan de titels verbonden rechten	Van rechtswege omzetting van titels uitgegeven na 23/12/2005 Schorsing van de aan de titels verbonden rechten Aanpassing statuten Eventueel keuze van erkende instellingen en publicatie
31/12/2013	Van rechtswege omzetting van titels uitgegeven voor 23/12/2005 Schorsing van de aan de titels verbonden rechten	Van rechtswege omzetting van titels uitgegeven voor 23/12/2005 Schorsing van de aan de titels verbonden rechten Aanpassing statuten Eventueel keuze van erkende instellingen en publicatie
01/01/2015 -> 30/11/2015	Tekoopstelling en effectieve verkoop Verkoopopbrengst te storten bij Deposito en Consignatiekas	Tekoopstelling en effectieve verkoop Verkoopopbrengst te storten bij Deposito en Consignatiekas
01/01/2016	Boete-inning op basis van verkoopprijs Communicatie aan publieke overheden	Boete-inning op basis van verkoopprijs of de titel volgens KB Communicatie aan publieke overheden

(*) Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer 2006-2007, nr. 2873/001, 65 : aanpassing aan de Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder, m.n. het versmelten van de 2 omzettingsperiodes in 1 enkele periode. Men streeft hierbij 1 enkele uiterste omzettingsdatum vast te leggen. Derhalve zal het artikel 8 van de Wet van 14 december 2005 hiertoe vervangen worden teneinde slechts enkel de datum 31 december 2013 te weerhouden.

3. Effecten op naam en gedematerialiseerde effecten

Zoals reeds gesteld werd in de inleiding, zullen er naar de toekomst toe in het Belgisch recht enkel nog 2 types van effecten mogen bestaan, m.n. effecten op naam en gedematerialiseerde effecten.

Het is dan ook van primordiaal belang te weten, gegeven de particuliere situatie, voor welk type van effecten geopteerd dient te worden, meerbepaald :

- effecten op naam : deze effecten en de daaraan verbonden rechten komen toe aan een met naam genoemde persoon. Het bewijs van eigendom wordt geleverd door de inschrijving in een bijzonder register dat door de emittent wordt bijgehouden (zetel van de vennootschap). De overdracht van dergelijk effect dient ingeschreven te worden in het register middels vermelding van de identiteit van de overdrager en de overnemer.
- Gedematerialiseerde effecten : deze effecten bestaan uit een boeking op een effectenrekening op naam van de eigenaar of houder van het effect. Deze rekening wordt aangehouden bij een erkend rekeninghouder (b.v.b. een krediet instelling).

Bij een effect op naam is de identiteit van de houder van het effect bekend aan de vennootschap-emittent. Bij een gedematerialiseerd effect is de identiteit van de houder enkel bekend aan de erkende rekeninghouder. Het is immers de naam van de erkende rekeninghouder (en niet deze van de rechthebbende) die vermeld staat in het register van effecten op naam.

Schematisch kunnen volgende verschilpunten worden weergegeven :

	Effecten op naam	Gedematerialiseerde effecten
Vennootschapsvorm	Iedere vennootschap	NV, CVA & EVS
Overdracht via onrechtstreekse schenking	Niet mogelijk	Mogelijk
Art 2279 – 2280 Burg. Wetboek	Inschrijving register geldt als titel	Inschrijving op rekening geldt als bezit
Uitoefening lidmaatschapsrechten	Aandeelhoudersschap blijkt uit register	Aandeelhoudersschap blijkt uit attest van rekeninghouder (bank)
Identiteit bekend bij de fiscus ?	Het aandeelhoudersregister is een semi-publiek document en derhalve opvraagbaar door de fiscus Art 96 W.Succ : spontane meldingsplicht door de emittent	art 318 WIB 92 : bancaire discretie art 319 bis WIB 92 : informatieverplichting t.a.v. fiscale ontvangers Art 97 W Succ : spontane meldingsplicht door de bank

4. Fiscale aandachtspunten

De afschaffing van effecten aan toonder kan een aantal gevolgen op fiscaal gebied met zich meebrengen, meerbepaald betreffende :

- De taks op de aflevering van effecten aan toonder (art 159 e.v., W. diverse rechten en taksen)

De vorderbare taks wordt vastgesteld op 0,6 % en berekend ofwel, in geval van verkrijging onder bezwarende titel, op de sommen door de koper te betalen (het loon van de makelaar en de taks op de beursverrichtingen niet inbegrepen) ofwel in geval van omzetting van effecten op naam in effecten aan toonder of van terugneming van effecten in open bewaargeving, op de verkoopwaarde van de effecten, de intresten daarin niet begrepen, te ramen op de dag van de omzetting of van de terugneming door degene die de omzetting heeft bewerkt of door de bewaargever.

Vanaf 1 januari 2008 zal deze taks bijna geen toepassing meer vinden. Immers, de Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder houdt het verbod in om effecten aan toonder die op een effectenrekening zijn ingeschreven effectief fysiek te leveren in België. Bovendien geldt deze verbodsbepaling eveneens voor toondereffecten die in het buitenland uitgegeven zijn, door buitenlands recht beheerst worden of uitgegeven werden door een buitenlands emittent.

- Het verlaagd opklimmend tarief Venn. B.

De fiscale KMO-definitie (art 215, 2de lid WIB 92) voorziet in een mogelijkheid tot een verlaagd tarief in de vennootschapsbelasting, wanneer een aantal voorwaarden vervuld zijn :

- De bezoldiging van de bedrijfsleider of één van de bedrijfsleiders is hoger dan de belastbare winst of minstens 33.000 EUR voor aanslagjaar 2007.
- Het uitgekeerde dividend bedraagt maximaal 13% van het gestort kapitaal
- Betreffende de beleggingswaarde dienen de aandelen in bezit minder dan 50% uitmaken van het fiscale eigen vermogen
- *De aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen zijn voor ten minste de helft in het bezit van natuurlijke personen.*
- (...)

De vraag die hierbij derhalve gesteld dient te worden : wie draagt t.a.v. het aandeelhouderschap de bewijslast ?

Eenzijds kan geopperd worden dat het de vennootschap zelf is die dit bewijs dient aan te brengen, m.n. dat niet ten minste 50% in handen is van één of meerdere vennootschappen. Een negatief bewijs dus. Immers, gesteld kan worden dat reden waarom de vennootschap gehouden is tot bewijs, juist voortvloeit uit de uitzondering dewelke het verlaagd opklimmend tarief vormt op het basistarief. Als het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigd wordt door aandelen aan toonder, is het vaak onmogelijk dit bewijs te leveren, gezien de volledige aandeelhoudersstructuur niet (volledig) gekend is. Volgens de Minister van Financiën mag evenwel deze onwetendheid geen reden inhouden om aldus het verlaagd tarief aan een vennootschap te ontzeggen. Aldus kan er dan ook niet anders dan 'NEEN' geantwoord worden op de vraag in vak VIII van de aangifte, m.n.

‘Is de vennootschap bij uw weten uitgesloten van het verminderd tarief vermeld in art 215, 2de lid WIB 92 ? ‘

Anderzijds zou ook gesteld kunnen worden dat net uit de structuur van art 215 WIB 92 afgeleid kan worden dat het bewijs niet bij de vennootschap, doch bij de Administratie zelf ligt.

De keuze voor het type aandeel zal dan ook zijn relevantie hebben betreffende deze bewijsproblematiek, meer bepaald :

- De omzetting van toonder-aandelen in aandelen op naam:

via de gegevens uit het aandeelhoudersregister zal de bewijslast geen probleem meer opleveren zowel t.a.v. de fiscus als de vennootschap.

- De omzetting van toonder-aandelen in gedematerialiseerde aandelen :

de vennootschap zou aan de hand van een attest van de rekeninghouder (bank) het bewijs kunnen leveren over de aandeelhoudersstructuur, doch in principe is enkel de rekeninghouder op de hoogte van de identiteit van de aandeelhouder. Mogelijks blijft dan ook in deze situatie de bewijsproblematiek voortduren.

- Investeringsaftrek

Ook voor de toepassing van de verhoogde investeringsaftrek voor investeringen in bepaalde materiële vaste activa die dienen voor de beveiliging van beroepslokalen (art 69, §1, 1ste lid, 3° en art 201 WIB 92) is de vereiste dat de aandelen voor meer dan de helft toebehoren aan één of meer natuurlijke personen die de meerderheid van het stemrecht vertegenwoordigen.

Hier zal derhalve ook het onderscheid tussen de diverse aandelentypes relevant zijn.

- Roerende voorheffing – VVPR regime

Het VVPR-regime, wat staat voor verminderde voorheffing, précompte réduit , voorziet in de mogelijkheid om dividenden een verlaging van het tarief van bevrijdende roerende voorheffing te verschaffen, m.n. van 25% naar 15%. Hiertoe dienen evenwel enkele voorwaarden vervuld te zijn : uitgegeven vanaf 01/01/1994, niet-preferentieel karakter, geen verzaking aan het verlaagd tarief, ook mogelijk voor buitenlandse aandelen en nooit van toepassing op interesten die werden geherkwalificeerd in dividenden (art 269 WIB 92)

Specifiek voor VVPR-aandelen dienen de aandelen bovendien uitgegeven te zijn door het openbaar aantrekken van spaargelden en dienen de aandelen vanaf hun uitgifte, hetzij het voorwerp hebben uitgemaakt van een inschrijving op naam bij de uitgever, hetzij in België in open bewaargeving te zijn gegeven bij een bank, een openbare kredietinstelling, een beursvennootschap of spaarkas die aan de controle van het CBFA is onderworpen en overeenstemmen met inbrengen in geld.

Door de inwerkingtreding van de Wet van 14 december 2005 ontstaat evenwel een toepassingsprobleem met betrekking tot de omzetting van toonder-aandelen, in open bewaargeving gegeven, in aandelen op naam. Com. I.B nr 291/96 stelt dat : *Indien die aandelen aanvankelijk aan toonder waren en nadien worden omgezet in effecten op*

naam, kan op grond van die omzetting het recht op verlaagde RV niet worden ingeroepen. M.a.w. volgens de commentaar zou deze omzetting leiden tot het verlies van het VVPR-voordeel. Dit heeft dan ook tot gevolg dat deze (wettelijk verplichte) omzetting dan ook zou leiden tot het verlies van dit fiscaal voordeel. Hieromtrent is verdere verduidelijking dan ook gewenst, aangezien verondersteld mag worden dat de wetgever een dergelijke sanctie wellicht niet beoogde.

- Successierechten (Vlaanderen)

De successierechten in Vlaanderen kunnen schematisch als volgt weergegeven worden :

Schijven	Rechte lijn, echtgenoten, samenwonenden
0 – 50.000	3 %
50.000 – 250.0000	9 %
Boven 250.000	27 %

Schijven	Niet-samenwonende Broers en zussen	Anderen
0 – 75.000	30 %	45 %
75.000 – 125.000	55 %	55 %
Boven 125.000	65 %	65 %

Het successierecht is de belasting dewelke verschuldigd is door de erfopvolger (in zijn/haar hoedanigheid van erfgenaam, legataris of begunstigde), berekend op hetgeen deze bekomt uit de netto nalatenschap van een rijksinwoner. In principe dienen de erfgenamen of algemene legatarissen binnen een termijn van 5 maanden na het overlijden een aangifte in te dienen. Wanneer de nalatenschap effecten aan toonder bevat, blijkt in de praktijk dat deze effecten de neiging vertonen 'in de natuur te verdwijnen'. Het typevoorbeeld hieromtrent is zonder twijfel de techniek van de zogenaamde 'spookaandelen'. De opzet bestond er in om na de oprichting van de (patrimonium)vennootschap en het drukken van de aandelen een mistgordijn op te trekken rond het bezit van de aandelen aan toonder. Men doet alsof de aandelen 'in de natuur verdwenen zijn' en veinst de anonimiteit van het aandeelhouderschap. Concreet gebeurt dit door met de aandelen aan toonder niet (meer) op algemene vergaderingen te verschijnen zodat na verloop van tijd niemand (de fiscus inclusief) de identiteit van de aandeelhouder kende. Het hoeft dan ook geen betoog dat de anonimiteit één van de hoofdredenen uitmaakt van het succes van effecten aan toonder.

Zoals elke schuldeiser beschikt de fiscus evenwel over bewijsmiddelen om eender welk feit te bewijzen waaruit de opeisbaarheid van het successierecht blijkt.

T.a.v. bovenvernoemde problematiek vormen hiertoe art 105 en 108 W Succ. de sterkste wapens vanwege de fiscus.

Art 108 W. Succ. stipuleert dat indien de fiscus o.a. uit zijn eigen registers kan achterhalen welke eigendommen de overledene gehad heeft, de erfgenamen middels deze info verplicht kunnen worden deze activa op te nemen in de aangifte, behoudens zij vervreemdingen kunnen bewijzen. M.a.w. een wettelijk doch weerlegbaar vermoeden van eigendom. Betreft het evenwel verrichtingen van meer dan drie jaar inzake roerende goederen waarop art 2279 B.W. van toepassing is, zal de administratie de werkwijze dienen te volgen, beschreven in art 105 W.Succ (gemeenrechtelijke bepalingen)

Gezien het verdwijnen van effecten aan toonder zal de techniek van de spookaandelen eveneens uitdoven. Middels art 96 e.v. W.Succ. rust er bovendien een spontane meldingsplicht op de emittent van de effecten op naam en de erkende rekeninghouder of vereffeninginstelling bij het openvallen van een nalatenschap.

- Successierechten 0% / schenkingsrechten 2% – vererving / schenking familiale onderneming

Art 60 bis W.Succ voorziet in Vlaanderen de mogelijkheid om met vrijstelling van successierechten een familiale onderneming te vererven. Betreffend artikel stipuleert immers het volgende :

In afwijking van artikelen 48 en 48/2 wordt van het successierecht vrijgesteld, de nettowaarde van :

a) de activa die door de erflater of zijn echtgenoot beroepsmatig zijn geïnvesteerd in een familiale onderneming; en

b) de aandelen in een familiale vennootschap of vorderingen op een dergelijke vennootschap, op voorwaarde dat de onderneming of de aandelen van de vennootschap in de drie jaar voorafgaand aan het overlijden ononderbroken voor ten minste 50 procent toebehoorden aan de overledene en/of zijn echtgenoot, en dat deze spontaan in de aangifte van nalatenschap worden vermeld.

De vraag dient dan ook gesteld te worden hoe het aandelenbezit betreffende deze laatste voorwaarde bewezen kan worden indien het toondereffecten betreft, dewelke bijvoorbeeld in een kluis opgeborgen lagen en/of waarmee niemand ooit mee op een algemene vergadering verschenen is.

In een omzendbrief van 30 april 2004 (B S 19 augustus 2004) geeft de administratie aan hoe het aandelenbezit voldoende bewezen wordt, met name :

Voor aandelen op naam volstaat het om een afschrift van het aandeelhoudersregister mee te sturen. Indien daaruit blijkt dat de erflater of zijn echtgeno(o)t(e) gedurende de drie jaar voor het overlijden minstens 50 % van de aandelen in hun bezit hadden op een ononderbroken wijze, dan is aan de participatievoorwaarde voldaan.

Voor aandelen aan toonder is de bewijslevering moeilijker. Aangezien het hier om eenvoudig overdraagbare titels gaat, is er in principe geen sluitend bewijs mogelijk. Aangezien geen afwijkende bewijsregels opgenomen zijn in artikel 60bis W.Succ., kan het aandelenbezit bewezen worden met alle middelen gemeen recht uitgezonderd de eed.

Het aandelenbezit wordt als voldoende bewezen beschouwd, onder meer in de volgende gevallen :

1° wanneer uit de notulen van de jaarlijkse, bijzondere of buitengewone algemene vergaderingen gedurende de drie jaar voor het overlijden blijkt dat men met alle aandelen is verschenen;

2° wanneer men door uittreksels van dividenduitkeringen kan aantonen dat men gedurende de drie jaar voor het overlijden eigenaar was van de aandelen;

3° wanneer de aandelen gedurende de drie jaar voor het overlijden in open of gesloten bewaargeving zijn gegeven bij een bankinstelling, aan te tonen door een attest van de bankinstelling.

Gezien het bewijs van de participatievoorwaarde niet voor de hand liggend is bij effecten aan toonder zal deze vrijstelling van successierechten na de afschaffing van deze effecten dan ook alleen maar kunnen toenemen.

In de praktijk kan het soms beter zijn om een successieplanning tijdens leven uit te werken, m.a.w. aan 2% schenkingsrechten (art 140 bis tot 140 octies W.Reg.) dan een vrijstelling van successierechten bij overlijden. Er is immers bij de schenking geen sprake

van een tewerkstellingsvoorwaarde. Naast deze overweging kunnen andere gevolgen van de 2% schenkingsregel eveneens een belangrijke rol spelen, m.n. de afschaffing progressievoorbehoud met betrekking tot de registratie – en successierechten en het erfrechtelijk vastklikken van de waarde van de geschonken aandelen (art 826 1ste lid en art 922 B.W. zijn immers niet van toepassing). Indien men evenwel niet gebonden wil zijn aan enigerlei voorwaarde, bestaat uiteraard nog steeds de mogelijkheid te schenken aan 3% of 7% (art 131 W.Reg.)

- Successieplanning via schenkingen

De kunst bestaat er in om schenkingen te doen meer dan 3 jaar voor het overlijden.(Er zijn dan immers geen successierechten verschuldigd). Bij voorkeur wordt er bovendien geschonken op een manier waarop ook schenkingsrechten worden vermeden. In de praktijk is dit mogelijk in het geval van een handgift, maar ook in het geval van een onrechtstreekse schenking (hierbij is de bankgift de meest voorkomende toepassing). Wordt de verrichting (handgift of onrechtstreekse schenking) uitgevoerd meer dan 3 jaar voor het overlijden van de schenker dan kan men dus zowel de progressiviteit van de successierechten als het betalen van schenkingsrechten vermijden.

Teneinde een geldige schenking tot stand te brengen via handgift dienen enkele voorwaarden vervuld te zijn, meerbepaald :

- er dient een materiële en onherroepelijke afgifte van het geschonken goed te gebeuren (‘traditio’)
- ‘animus donandi’, de schenker heeft de bedoeling om te schenken
- de overdracht dient te gebeuren tijdens het leven van de schenker
- de begiftigde dient de schenking te aanvaarden (eveneens tijdens het leven van de schenker)

Uit het beginsel dat de handgift slechts wordt voltrokken door een werkelijke levering, volgt noodzakelijkerwijs dat alleen goederen kunnen worden geschonken waarvan de eigendom door loutere overlevering , dus zonder verdere formaliteiten, kan overgaan. Het voorwerp van een handgift is derhalve steeds beperkt tot alle lichamelijke roerende goederen in de zin van art 528 B.W. en tot onlichamelijke roerende goederen indien het recht is geïncorporeerd in de titel én indien ze middels een loutere ‘traditio’ kunnen worden overgedragen, zoals bijvoorbeeld aandelen, obligaties of kasbons aan toonder.

Aandelen op naam komen niet voor een handgift in aanmerking. Wanneer deze geschonken worden moet dit verplicht gebeuren via een ter registratie aan te bieden notariële akte, waardoor onvermijdelijk het schenkingsrecht verschuldigd is.

Gedematerialiseerde effecten kunnen wel onrechtstreeks geschonken worden door overschrijving van de effectenrekening van de schenker naar de effectenrekening van de begiftigde. Een dergelijke schenking met voorbehoud van vruchtgebruik is evenwel niet mogelijk.

Een mogelijk alternatief voor de schenking van aandelen op naam of een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik door de schenker bestaat uit het laten opmaken van een schenkingsakte door een Nederlandse notaris. Hierbij zullen er niet alleen geen Nederlandse of Vlaamse schenkingsrechten verschuldigd zijn, doch ook geen successierechten indien de schenker 3 jaar blijft leven na de schenking. Bovendien bestaat steeds de mogelijkheid de Nederlandse akte te registreren in de loop van de 3 jaar na de schenking teneinde hogere successierechten bij overlijden te vermijden.

Door de afschaffing van effecten aan toonder zullen derhalve dan minder handgiften plaatsvinden en de vraag naar mogelijke, valabele alternatieven toenemen.

T.a.v. roerende goederen kunnen de diverse verschilpunten betreffende deze alternatieven op een schematische wijze worden weergegeven :

	Bankgift	Belgische notaris	Nederlandse notaris
Ereloon notaris	Neen	Ja	Ja
Heffing	0 %	2%, 3 % of 7 %	0 %
Fictiebepaling art 7 W.Succ.	Ja	Neen	Ja
Effecten op naam	Neen	Ja	Ja
Gedematerialiseerde effecten	Ja	Ja	Ja
Voorbehoud van vruchtgebruik	Neen	Ja	Ja

5. Fiscale risico's voortvloeiende uit de omzetting van effecten aan toonder

- Taxatie volgens tekenen en indiciën

Art 341 WIB 92 stipuleert dat wie uitgaven doet of beleggingen die blijkbaar hoger zijn dan wat redelijkerwijze met officiële inkomsten kan worden betaald, een zogenaamde aanslag volgens 'tekenen en indiciën' riskeert. M.a.w. de fiscus kan een belastingplichtige belasten wanneer zijn aangegeven inkomen ontoereikend is om zijn bezit te verantwoorden.

De omzetting van aandelen aan toonder in aandelen op naam of gedematerialiseerde aandelen zou derhalve als een teken of indicie in de zin van voormeld artikel aanzien kunnen worden.

Evenwel voorziet art 341 WIB 92 t.a.v. de betrokkene de mogelijkheid een tegenbewijs te leveren teneinde aan te tonen dat de hogere graad van gegoedheid het gevolg is van een niet-belastbare handeling. Hij kan dit doen door enerzijds de niet-belastbare oorsprong van de middelen, waarmee hij de effecten heeft verworven, aan te tonen (bijvoorbeeld schenking of opbrengst uit verkoop van privé-patrimonium), anderzijds door aan te tonen dat de betreffende effecten reeds in bezit waren in een periode die buiten de toepasselijke aanslagtermijnen valt (art 354 WIB 92 : maximaal 5 jaar vanaf 1 januari van het aanslagjaar bij bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden).

Om de kans op een indiciaire aanslag te counteren, komt het er derhalve op neer in de overgangperiode voldoende bewijs te leveren of te creëren van eigendom van de betreffende effecten. Bovendien is de timing van de omzetting van de toondereffecten van cruciaal belang. Er zou gewacht kunnen worden tot op een ogenblik dat de maximale aanslagtermijn op de inkomsten, waarmee deze toondereffecten werden verworven, komt te verstrijken. De Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder biedt hiertoe zeker de mogelijkheid gezien zij voor de omzetting respijt geeft tot 31 december 2013.

De kans op een dergelijke aanslag neemt gevoelig af wanneer er geopteerd wordt voor een omzetting in gedematerialiseerde effecten in plaats van effecten op naam. Zoals eerder vermeld dienen deze effecten ingeschreven te worden bij een erkend rekeninghouder, bvb een bank. Een dergelijke effectenrekening valt binnen het toepassingsgebied van art 318 WIB 92, m.n. het bankgeheim. Dit impliceert dat enkel in bijzondere gevallen de fiscus info kan opvragen bij de desbetreffende instelling. De inschrijving in een aandelenregister bij de omzetting in aandelen op naam biedt deze veiligheid niet. Evenwel, werd bij wet d.d. 27 december 2006 artikel 319 bis WIB'92 ingevoegd in het wetboek, waardoor alle beperkingen op het vlak van het fiscaal bankgeheim zijn weggewerkt voor de fiscale ontvangers.

- Successierechten – verjaringstermijn (art 137 W. Succ.)

Wanneer erfgenamen, legatarissen of begiftigden in de aangifte van een nalatenschap bepaalde goederen niet aangeven, beschikt de Administratie over een termijn van 10 jaar om navordering te doen. De termijn gaat in bij het verstrijken van de regelmatige aangiftetermijn (zijnde 5, 6 of 7 maanden na het overlijden), of in het geval van een bijvoeglijke aangifte is ingediend (of had moeten worden ingediend), bij het verstrijken

van de termijn die voor die aangifte geldt. Het spreekt dan ook voor zich dat t.a.v. successierechten de omvorming van effecten aan toonder mogelijks fiscale risico's inhoudt. Veelal zal het dan ook aangewezen zijn om de verjaring zijn werk te laten doen en te wachten met de omzetting. (In concreto betekent dit dat nalatenschappen waarvan de aangifteperiode of bijvoeglijke aangifteperiode verstrijkt na 31/12/2003 buiten de boot zullen vallen)

6. Besluit

Ondanks het gegeven dat de Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder geen fiscale maatregelen betracht, blijkt de fiscale impact niet gering te zijn. Evenwel kan mits een uitgekende successieplanning en de juiste keuzes en tijdstippen inzake de omvorming van de toondereffecten de fiscale 'schade' zeer zeker beperkt worden. De diverse faseringen die de wet voorziet, verschaffen dan ook de nodige tijd om hiertoe bepaalde maatregelen te treffen. Voor de reeds bestaande fiscale risico's uit het verleden bestaat bovendien de mogelijkheid via de eenmalige regularisatie rechtzettingen uit te voeren.